

Dr. Šutej o draginji in denarju

Naš finančni minister je v svojem govoru po beogradskem radiu 14. januarja dal o teh vprašanjih tale pojasnila: Odkod draginja? Vzroki so predvsem v naših zunanje-trgovskih odnošajih. Mi smo poljedelska država in uvažamo industrijske izdelke iz industrijskih držav, ki določajo cene. Če še upoštevamo slabo žetev, je razumljivo, zakaj so določene primeroma visoke notranje odkupne cene za pšenico in koruzo, ki sta naš glavni proizvod. Te primeroma visoke cene vplivajo ali neposredno (mast, meso) ali posredno (povečanje delavske mezd) na povečanje skupnih stroškov naše domače proizvodnje in tako tudi na ceno ostalih proizvodov. Ni pa povišanje cen v enaki meri zadelo vse pridelke, kakor n. pr. ni zadelo sol, sladkor, vžigalice in petrolej. Cena soli je bila nekaj manjša kot pred vojnimi zapletljajmi, cena sladkorja je neznatno poskočila, cena petroleja je določena na 7 din za liter.

Velik del krivde pri nemiru in zmedu, ki včasih zavladava v nekaterih krogih, nosi brezvestna grabežljivost nekaterih gospodarstvenikov in špekulacija političnih agitatorjev, ki jim je malo do reda in miru v državi, marveč le za osebne koristi. Kot primer take agitacije naj služijo govornice, ki so se nedavno razširile o podražanju vžigalic. Takoj se je dvignila potrošnja šibic, ki je znašala leta 1939. v oktobru 5600 zabojev, v novembru 4900, v de-

cembru 5000, leta 1940. pa v istih mesecih 6200, 6900 in 7000 zabojev. Slično je s sladkorjem. Normalna potrošnja znaša mesečno 725 vagonov, sedaj se izdaja mesečno 800 vagonov in vendar sladkorja stalno primanjkuje, to pa radi zalog, ki si jih nekateri napravljajo, ker se širijo vesti o pomanjkanju sladkorja. S soljo je enako. Prej je znašala potrošnja skupno z živinsko in industrijsko soljo letno 152 milijonov kilogramov, sedaj se je dvignila potrošnja samo kuhinjske soli na 200 milijonov kilogramov letno. Prebivalstvo naj ne naseda takšnim razburjajočim vestem, ker so v vsakem pogledu zagotovljene dovoljne zaloge soli, vžigalic in sladkorja, cene pa so utrjene.

Ali imamo inflacijo? Inflacije = čezmernega izdajanja novčanic ni. Leta 1939., 26. avgusta, je znašal obtok papirnatega denarja 7 milijard 985 milijonov, dne 30. septembra 1940 pa 12 milijard 403 milijone. Povečanje znaša pri nas 55,31%, v Grčiji 56,69%, na Madžarskem 57,43%, v Turčiji 72%, za nami je neznatno zaostala Romunija z 51,31% in Nemčija s 45,51%. Čuvanje nevtralnosti naše države zahteva velike gmotne žrtve. Za redne državne stroške se država ne zadolžuje pri Narodni banki. Ni bil dozdej izdan noben stotak brez pokritja, marveč je z zakonom predpisana podlaga za obtok in obveza ostala nedotaknjena.

električni pogon. To so razni lesni trgovci ter bogataši, ki niso posedali do pred nedavnim nobene gozdne parcele, a so si jih nakupili z ogromnim premoženjem vred v dobi tako zvanega zlatega obratovanja, ko je brzel obdravski les za drag denar v tujino.

Te pijavke obdravskega gozdnega bogastva, ki so obdane od celih čet lesnih prekupevalcev in mešetarjev, bi bilo treba prijeti in njih število skrčiti, če jih že ni mogoče popolnoma iztrebiti.

Nastanek »hube«

Se danes je obdravski kmet najbolj ponosen na svoj gozd in želi, da bi ga ne bilo treba nikdar preko mere izsekovati. Ta ponos in veselje z gozdno posesti trajata do predaje posesti mlademu nasledniku.

Ako je mladi tako srečen, da mu pripade ob predaji gozd, ga mora prevzeti drago. V predanem gozdu pa je še preužitek na najboljši les, da bi stari ne trpel pomanjkanja. Na gozdne preužitke prežijo lesni trgovci in se jih polastijo. Ko pade enkrat najlepši preužitkarski les, potem je tudi mladi voljan, da sprejme od lesnih trgovcev narekovane lesne cene in mu po prodaji lesa tak barantač še ponudi denar na posodo. Posojila mladim iz rok lesnih trgovcev so smrtna pesem za gozd in vso posest. Na ta način se množijo obdravske »hube«, na katerih životarijo najbednejše življenje nekdanji lastniki s svojimi družinami kot majarji.

Kdaj se bodo razmere zboljšale?

Razmere za res kmečke gozdne posestnike v Dravski dolini se bodo zboljšale, ko bo Obdravčan organiziran v lesnih združenjih. Tudi v združenjih je potreben zopet in zopet denar. Z denarjem bi morali priskočiti na pomoč lesnim združenjem država in banovina z brezobrestnimi posojili. Kmečke hranilnice, nabavne in prodajne zadruge bi morale imeti na razpolago brezobrestni kredit, da bi dobili ljudje denar v sili, ko nimajo blaga, a denar nujno potrebujejo in bi jim ne bilo treba zatekati se k oteruhom ter lesnim trgovcem, ki postanejo s posojanjem grobokopi tolikerih kmečkih posestev.

K. Namestnik: Obupni klici obmejnih kmetov

Govornice o kmetu

Meščanska družba v sedanjih res hudih časih zavida kmetu, češ da je neodvisen, se mu ni treba bati, da bi ga kdo izpodrinil, da bi bil ob službo ter ob kruh. Resnici na ljubo povem, ne da bi zanikal vse ugodnosti kmečkega stana v sedanjih razmerah, da je delo na kmetih skoraj nepretrgan delavnik. Kmet dela in gara ne samo osem ur, ampak 12, 14 in tudi 16 ur. Trdo delo opravlja v največ primerih ob pomanjkanju primerne hrane, potrebne obleke in obutve. Obleka in obutev sta tako poskočili v ceni, da si ju marsikateri sploh ne more oskrbeti.

Govornice, da kmetje sedaj drago prodajamo. Res je, da so cene kmečkim pridelkom poskočile. V primeri s potrebščinami, katere mora kmet kupovati, pa je danes mnogo na slabšem, kakor je bil pred nezmogljivim porastom cen.

Pomanjkanje na kmetih

Kakor znano, je bila Dravska dolina glede prehrane vedno pasivna in navezana na nakup živil iz izkupička za les. Lanska izredno slaba letina in obče pomanjkanje prehrane pa grozita obdravskim hribovcem z lakoto.

Večina kmečkih hiš v Dravski dolini na levem bregu Drave že kupuje krušno moko. Letošnje koruze pa pri nas že nimamo več, ker je znašal lanski koruzni pridelek komaj eno četrtino navadnega. Imovitejši, ki imajo stare koruzne zaloge, bodo tudi te porabili v najkrajšem času. Od kmeta v Dravski dolini sta odvisna delavec in bajtar. Ta dva se preživljata v zimskem času izključno z delom pri kmetu za živež. Kako pa naj nudi obdravski kmet delavskim slojem v dolgih zimskih mesecih prehrano, ko je nima in si je ne more preskrbeti niti zase in za svojo najožjo družino!

Goličave

Odlok o prepovedi sekanja je bil izdan najbrž radi tega, da bi se ne ustvarjale po Dravski dolini s sečnjo nove gozdne goličave. Da je videti marsikje po Dravski dolini goličave, temu niso krive navadne kmečke žage. Te so v obratu štiri in le v dobri vodi 6—7 mesecev. Kmečke žage krijejo samo potrebe kmečkega posestva, ker lahko izkoristijo les podrobno in se dosežejo iz predelanega lesa boljše cene

(I., II. in III. vrste). Nadalje se lahko prodajo odpadki, kot planke, plotnice, kolje ter žagovina.

Za oskrbo kmečkih žag se ne potrebujejo take množine lesa in lahko to delo opravijo domači ljudje. Kmečke žage predelujejo tudi bolano, pogosto polomljeno ter zakrivljeno dreve, čigar vejevje se uporabi za steljo in kurjavo.

Povzročitelji strašnih goličav so lastniki žag z velikim obratom na perni, vodni ter

K—s:

Kaj pa naša ljudska izobrazba?

Kadar govorimo o ljudski izobrazbi, moramo gotovo misliti na vse činitelje, ki ta del ljudskega življenja pospešujejo. So to cerkev, šola, prosvetna, gospodarska in njim sorodna društva. Vendar pa se hočemo ustaviti danes pri šoli, ki je bila in bo vedno ostala najvažnejša prosvetna činiteljica slovenskega umskega in vzgojnega življenja.

Mnogokrat premišljuje naše ljudstvo o učitelstvu svojega kraja in razpravlja med seboj o njega vrednosti za svoje gospodarsko, prosvetno, a predvsem vzgojno življenje. Zlasti slednje, četudi se na videz ne zanima za šolska vprašanja, mu leži zelo na srcu in pozorno sledi uspehom svoje mladeži bodisi v umskem, gospodarskem ali drugem življenjskem oziru. Po teh uspehih in dejavnosti cenijo šolo in njenega vrednotnega stvaritelja — učitelja. Kaj radi se pohvalijo pri drugih o svojih dobrih učiteljih, se spominjajo nekdanjih morda že rajnih vzgojiteljev in marsikaterega označujejo kot odličnega vzgojitelja, sadjarja, čebelarja, poljedelca, zadruženika itd.

Kako oceni naše ljudstvo svoje vzgojitelje, naj služi sledeči stavek, izrečen o premeščeni učiteljici, ljubljanski meščanki, ki se je znala iz resnične in prave ljubezni žrtvovati za prebivalce svoje okolice. Izrekel ga je preprost hribovski kmet, ki je o njej dejal: »Sam Bog jo je nam dal, a ta presneta Ljubljana jo je nam vzela!« Čudovito in menda tudi najlepše priznanje! To je seveda za čuda redka izjema mestnega otroka, ki se zaveda svojega velikega žrtve zahtevajočega, a tudi najlepšega poslanstva. Za take je vedno povpraševanje, le

žal, da jih primanjkuje. Mestni otroci se v tovrstne naloge mnogo težje ali pa sploh ne vživijo. Zato se pač čutijo zapostavljeni, ne znajo najti sebi za narod potrebnega dela in toliko hrepene za bližino mest in manjvrednimi mestnimi dobrinami. Drugi so sicer narodu bližji, vendar ga pa tudi ne morejo zajeti tako, da bi z ljubeznijo žrtvovali sebe splošnim koristim. Najbolje so se pa izkazali oni, ki so izšli iz naših kmečkih domov (ako jih ni pokvarila malomeščanska miselnost). Ti še najbolj pojmujejo zahteve in vrednote narodovega življenja. Takih pa, ki bi izšli iz kmečkih in vaških preprostih domov, ni mnogo. Zato je nujno, da misli kmečki stan sam na tozadevno od pomoč in pošlje kolikor se da svoje sinove v šole, da bodo potem kot pravi razumni sinovi najširših plasti svojega naroda lahko njemu z vsem svojim znanjem, vso svojo voljo in ljubeznijo služili tako, kakor narod od svojega učitelja pričakuje. Ni to vsakemu dano, zato bi naj naši kmečki starši dali v šole one sinove, ki bi tudi hoteli sebe narodu žrtvovati. Vemo, da bi mnogi zmajevali radi stroškov, toda danes je v tem laže, ker je zlasti za kmečke sinove tudi v Mariboru poskrbljeno. Vemo, da znova želi naše ljudstvo resnične doktorje Vseznale, prave vzgojitelje, čebelarje, gospodarje, zadruženike, prosvetne in socialne delavce itd. Tako naj zopet bo!

O skrbi za naš kmečki učiteljski naraščaj pa bomo še spregovorili.

Ali si že obnovil naročnino?